

Ontwikkelingsvolgmodel Jonge Kinderen

**Ontwikkelingslijn
Speel- en leergedrag**

Inhoud

<i>JK Speel- en leergedrag: Spelontwikkeling</i>	3
<i>JK Speel- en leergedrag: Samenspel en samenwerken</i>	6
<i>JK Speel- en leergedrag: Expressieve ontwikkeling, vormgeving</i>	9
<i>JK Speel- en leergedrag: Motivatie</i>	12
<i>JK Speel- en leergedrag: Taakgericht gedrag</i>	15

JK Speel- en leergedrag: Spelontwikkeling

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Speelt symbolisch spel waarbij het spelmateriaal het thema bepaalt. Begin van planning tijdens het spel. Nog wisselende rollen. Ontstaan van complexere verhalen. Basale emoties komen terug in het spel. Bouwt 2-dimensionale bouwwerken, bijv. hekken en plat. . Eenvoudig kortdurend spel met regels.

Uitbreiding van spel door planning in tijd. Heeft symbolisch spel met enkele opeenvolgende scènes. De rol wordt meer bepalend in het spel. Aaneengeregen betekenisvolle opeenvolgingen. Er is toenemend speloverleg. Bouwt 3-dimensionaal, maar nog massief. Bouwwerk wordt opgevuld, nog geen ruimtes waar iets in kan. Uitbreiden in tijd en complexiteit van eenvoudig spel met regels. Eerste stappen in behendigheidsspelen.

Heeft zelf spelideeën en past de materiaalkeuze daarop aan. Coöperatief spel: kinderen spelen echt met elkaar. De complexiteit van het thema wordt groter. Maakt 3-dimensionale bouwwerken. Er komen ramen en deuren en het principe overbrugging wordt gehanteerd (dak, bovendeur). Spel met regels waarbij het begin van het competitie-element een rol speelt. Symbolisch spel is op het hoogtepunt.

Komt zelf tot een samenhangend spelverhaal. De verschillende rollen worden op elkaar afgestemd. De thema's gaan over situaties die het kind niet zelf heeft meegemaakt. Het spel is ondergeschikt aan het belang van de groep. Het bouwen lukt aan de hand van eenvoudige bouwtekeningen en er is meer verband. Spel met meer regels.

Langdurig symbolisch spel: zichtbaar is het zich verplaatsen in de rol van de ander. Kinderen onderhandelen over de rollen en verhaalinhoud. Spel met regels heeft meer complexe regels en heeft een win- en verlieselement. De overgang van spel naar leeractiviteit. Toont spel dat de andere dag wordt voortgezet. Het spel heeft een continue verloop. Bouwt samengestelde constructies.

Speelt reële acties in spelvorm, ook bij zelfbedachte thema's. Fantasiedeel speelt geen hoofdrol meer. Echte specifieke leefwereld staat centraal. Begin van buitenspelen met eigen gemaakte regels. Spelen zonder begeleiding gezelschapsspelletjes.

Basale ontwikkelingen:

functioneel spel..... symbolisch 'echt' spel, constructiespel
 eenvoudige direct herkenbare rollen ..... gecompliceerde rollen
 kortdurende spelactiviteit..... langdurig spel
 wisselend spel ..... vasthoudend spel

Observaties:

Acties: spelen, verkennen, experimenteren, construeren, plannen.

Observatiewijzer:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ initiatief: ♦ betrokkenheid: ♦ betekenisverlening: ♦ spelopbouw: ♦ spelrepertoire: ♦ spelverloop: ♦ spelregels: ♦ spelgerichtheid: ♦ materiaalkeuze: ♦ materiaalgebruik: ♦ openheid: ♦ intensiteit: ♦ volharding: ♦ inbreng: ♦ creativiteit: ♦ weerbaarheid: ♦ aanpassing:	laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien bij spel heeft actief, gericht, explorerend gedrag bij spel geeft zelf zin aan de activiteit bij spel heeft opbouw in het spel(verhaal) toont variatie in spelthema's laat een doorgaande lijn in het spel zien hanteert regels die van belang zijn in het spel heeft gerichte aandacht voor het spel varieert in de keuze van de materialen maakt passend gebruik van materialen heeft spontaan, naar buiten gericht spelgedrag gaat intensief op in het spel heeft doorzetting in het spel heeft inbreng in het spel heeft een originele inbreng in het spel komt op voor zichzelf in het spel past zich aan aan het spelthema en de inbreng van andere kinderen
--------------------------	---	--

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

Al spelend vindt de planning plaats. Iemand is vader, maar ook politieagent. Kinderen verzamelen spulletjes om bijv. kappertje te spelen. In het spel speelt het kind een boos meisje/verdrietige jongen. Eenvoudig spel met regels, zoals zakdoekje	Gezelschapsspulletjes worden ingewikkelder, meer omvattende details (meer kaartjes met memory, eenvoudig domino). Behendigheids spelletje, zoals steppen, knikkeren zonder teveel regels. Doet alsof een pop uitgekleeft, gewassen en in bed gestopt wordt en	Ik ben als eerste bij de deur, bij de jassen. Beleven plezier aan spelletjes met dobbelsteen. Het materiaal staat ten dienste van het spelthema. Vooraf is er een globaal spelplan. Een boerderij bouwen met hok voor de dieren, pad door de weilanden,	Indiaantje spelen. "Zo hoort dat niet, dat moet zo!" Ze willen echte postzegels, echt geld, echt mobieltje (geen neptelefoontje). Speelt bijv. kamperen in verschillende scènes met diverse materialen. Legobouwwerk van voorbeeldkaart	In winkelhoek koopt kind een ansichtkaart, in de huishoek schrijft het tekst, brengt het naar het postkantoor, postbode bezorgt, etc. "Als jij nou postbode bent, dan ben ik het kind die de kaart schrijft. Dan krijgt de postbode een leuke band, en dan...."	Spel met 'echte' momenten (echt lezen, met echt geld) "Als je af bent, dan moet je ...." Eigen gemaakte regels bij spelletje. Kunnen nu zelf spel reguleren: op beurt wachten, eerlijk spelen, etc. Maken van een reisgids voor in het reisbureau.
--	---	---	---	---	--

leggen, tikspel met weglopen voor de tikker, eenvoudige gezelschapsspelletjes bijv. memory en lotto (eenvoudige spelletjes op de computer). Speelt met autootjes en heeft hierbij een verhaal. Bouwt parkeerplaats voor auto's.	er wordt vervolgens voorgelezen. Kind schrijft zogenaamd een boodschappen-briefje. Wisselt gemakkelijk van rol.	schuur, de boer gaat voer met de trekker naar de dieren brengen, etc.	nabouwen, natekenen van eigen gebouw kasteel. Speelt voetbal op het schoolplein, knikkeren met simpele regels.	Estafettespel, voetbal, hockey, etc. In een bouwwerk zijn verschillende materialen gebruikt, bijv. blokken, lego, mozaïek, etc.	Doen alsof wordt kinderachtig.
---	---	---	--	---	--------------------------------

Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Spelontwikkeling

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Symboliseert situaties: net alsof. ♦ Bereidt het spel voor bijv. bij de materiaalkeuze. ♦ Onderkent dat dezelfde persoon verschillende rollen heeft. ♦ Speelt enkele spelscène achter elkaar. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kiest passend materiaal bij het spelthema. ♦ Regisseert het eigen spel (bijv. rolverdeling maken). ♦ Rondt het spel af. ♦ Regisseren en spelen wisselen elkaar af. ♦ Beheerst eenvoudig regelspel 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Speelt niet zelfbeleefde situaties. ♦ Onderscheidt werkelijkheid en fantasie. ♦ Verwoordt de rol van zichzelf. ♦ Krijgt inzicht in verschillende rollen. ♦ Zet fantasie in bij spel. ♦ Bouwt drie-dimensionaal ♦ Begrijpt het competitie element bij regelspelen. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Maakt zelf een spelplan. ♦ Speelt complexe scripts. ♦ Maakt afspraken over het spel. ♦ Bouwt metselend. ♦ Bouwt vanuit een bouwtekening / voorbeeld 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ontwikkelt langdurig symbolisch spel. ♦ Verplaatst zich in de rol van anderen. ♦ Verwoordt de rol van anderen. ♦ Oefent in win- en verlieselement bij regelspelen. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ De spelthema's worden realistisch (echte gebeurtenissen). ♦ Bouwt samengestelde complexe constructies, waarmee gespeeld wordt. ♦ Breidt de meer abstracte taalontwikkeling bij het spel uit.
--	---	---	---	---	--

JK Speel- en leergedrag: Samenspel en samenwerken

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Speelt/doet andere kinderen na (imitatiespel).

Heeft eenvoudig samenspel met één of enkele kinderen.

Speelt met meerdere kinderen en heeft daarbij een eigen inbreng.

Speelt en werkt samen met andere kinderen; speelt regel- en kringspellen.

Werkt en speelt samen met veelvuldig overleg. Weet met wie het goed samenwerken of spelen is, maar kiest daar nog niet naar.
Verschillen tussen spelbehoefes van jongens en meisjes worden benoemd.

Anticipeert in spel en werk op anderen. Speelt gezelschapsspellen met competitie.
In belang van het spelplezier worden regels afgestemd in overleg. Verplaatst zich in de positie van de ander in de concrete situatie.

Basale ontwikkelingen:

alleen spelen/werken .....samenspelen / samenwerken
alleen eigen spelideeën ..... op elkaar afstemmen van ideeën
enkele speelgenootjes ..... vaste speel/werkgenootjes

Observaties:

Acties: samenspelen, samenwerken, overleggen, afstemmen, bespreken, ideeën inbrengen, inspelen op, aansluiten bij, verwachten, voorspellen.

Observatiewijzer:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ initiatief: ♦ betrokkenheid: ♦ betekenisverlening: ♦ spelideeën aangeven: ♦ aanpassing van anderen: ♦ inspelen op de bedoeling van anderen: ♦ assertiviteit: ♦ keuze van de kinderen: ♦ zich houden aan de spelregels: ♦ spelkwaliteit: ♦ volgend spel: ♦ dominant spel: ♦ stereotiep spel: ♦ competentie: 	<p>laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien</p> <p>heeft actief, gericht, explorerend gedrag</p> <p>geeft zelf zin aan de activiteit</p> <p>reikt spelmogelijkheden aan</p> <p>past zich op passende wijze aan aan andere kinderen</p> <p>speelt in op de bedoeling van andere kinderen</p> <p>komt op voor zichzelf</p> <p>kiest kinderen waarmee gespeeld wordt</p> <p>conformeert zich aan de spelregels</p> <p>toont kwalitatief positief spel</p> <p>doet wat de ander wil</p> <p>eist dat anderen spelen wat het kind wil</p> <p>toont geen variatie in rolkeuze</p> <p>meet eigen prestaties aan die van anderen</p>
--------------------------	---	--

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

<p>Kijkt naar en praat met de ander, geen uitwisseling van ideeën. Kijkt naar spel en/of materiaal van de anderen en imiteert dit spel/deze handeling.</p>	<p>Speelt korte tijd samen. Spelmateriaal stimuleert samenspel. Heeft al een voorkeur voor bepaalde kinderen. Af en toe overleg met andere kinderen.</p>	<p>Brengt zelf spelideeën in. Speelt met meerdere kinderen tegelijk. Regelmatig eenvoudig overleg met de andere kinderen.</p>	<p>Speelt in op diverse rollen van andere kinderen. Is bereid om te delen. Kinderen maken van te voren al een plannetje.</p>	<p>Aanhoudend (rollen)spel dat afgemaakt wordt. "Zullen we dan....." Het spel stopt en wordt later weer verder gespeeld. "Voetballen? Nee, dat is alleen voor jongens." "Jongens doen dit en de meisjes doen dat." Gezelschapsspel alleen volgens de regels. Geen oog voor behoeften van anderen bij het naleven van regels. Werkt samen met verschillende kinderen.</p>	<p>Overlegt van te voren met andere kinderen. "Nee, nu mag hij wel op het speelbord anders duurt het zo lang." Kiest voor sterke kinderen om mee te spelen. Speelt waar hij goed in is. Spreekt anderen aan op regels.</p>
--	--	---	--	--	--

Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Samenspel en samen werken

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Imiteert het gedrag van een ander kind. ♦ Imiteert het spel van een ander kind. ♦ Imiteert de keuze van het spelmateriaal.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Speelt samen met één kind. ♦ Speelt samen met enkele kinderen. ♦ Verdeelt de rollen met de andere kinderen.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ontwikkelt eigen inbreng in het spel met meerdere kinderen. ♦ Neemt initiatief in sociaal spel. ♦ Verwoordt de eigen rol in relatie tot de rol(len) van andere kinderen.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Intensief samenspel met andere kinderen. ♦ Speelt gedurende langere tijd samen. ♦ Speelt regel-, competitie- en kringspellen. ♦ Werkt samen aan een activiteit of taak.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Werkt samen met verschillende kinderen. ♦ Speelt gedurende lange tijd samen en werkt samen met veelvuldig overleg.	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Anticipeert op anderen tijdens speel- en werktaken. ♦ Speelt gezelschapsspellen met regels en competitie.
--	---	--	---	--	---

JK Speel- en leergedrag: Expressieve ontwikkeling, vormgeving

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Combineert meerdere vormen tot een figuur met af en toe een detail. Figuren staan naast elkaar en worden bij herhaling hetzelfde getekend.

Maakt duidelijk herkenbare figuratieve afbeeldingen, als mensfiguren, dierfiguren of een huis. Krijgt gevoel voor ritme en toon.

Maakt tekeningen met details De tekening heeft en indeling van ruimte.

Maakt een eenvoudige compositie zoals iets er reëel uitziet met een grondlijn. Bouwt de werkelijkheid na of gebouwen (kastelen, ruimtestation) met meerdere onderdelen en afgesloten ruimtes. Beweegt en zingt op maat en heeft gevoel voor melodie.

Maakt een samengestelde compositie en samenhangende uitbeelding conform de werkelijkheid. Het geheel vormt een eenheid. Er wordt iets verteld met de afbeelding.

Maakt een gedetailleerde realistische weergave met een evenwichtige blad- of ruimteverdeling. De figuren hebben gebogen ledematen hetgeen beweging veronderstelt. Leer een instrument bespelen.

Basale ontwikkelingen:

afronding krabbelfase ..... gecodeerde werkelijkheid
 losse onderdelen ..... samenhang in compositie
 globaal ..... gedetailleerd
 vanuit eigen beleving ..... vanuit realiteit
 geen juiste verhoudingen ..... reële verhoudingen
 bezig zijn als doel ..... resultaat gericht
 fantasievol ..... meer patroonmatig

Observaties:

Acties: vormen, tekenen, schilderen, kleien, bouwen.

Observatiewijzer:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ initiatief: ♦ betrokkenheid: ♦ betekenisverlening: ♦ variatie in materialen: ♦ variatie in uitbeelding / creativiteit: ♦ fantasie: ♦ echtheid: ♦ originaliteit: ♦ samengang: ♦ bladverdeling / ruimte-indeling: ♦ schematisering: ♦ vasthouden compositie: 	<p>laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien heeft actief, gericht, explorerend gedrag geeft zelf zin aan de activiteit gebruikt verschillende materialen heeft afwisseling in vormgeving heeft fantasie in de vormgeving verbeeldt de reële wereld heeft unieke creativiteit heeft samengang in de vormgeving (passende eenheid) maakt gebruik van de ruimte gebruikt onderliggende indeling en patronen houdt zich aan het thema</p>
Muzikale vorming:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ ritmiek en beweging: ♦ spontaniteit: ♦ plezier in zingen: 	<p>toont ritmiek en beweging is spontaan, heeft een naar buiten gerichte creativiteit geniet van zingen en muziek</p>

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

<p>Gedetailleerde kopvoeter. Tekent wat hij wil en benoemt dit achteraf. Geen juiste verhoudingen (te groot, te klein). Begint figuren op dezelfde wijze te tekenen en te bouwen.</p>	<p>Tekent herkenbare figuraties: mens met belangrijke lichaamsdelen, huis met deur en raam. Figuren staan rechtop maar zweven nog.</p>	<p>Tekent mens met verschillende lichaamsdelen: armen, benen, hoofd, ogen, haren. Huis met deur, ramen, dak. Tekent nog een 'open' huis. Beest met kop, staart, benen.</p>	<p>Tekent huis met omgeving (huis en boom). Maakt bouwwerk met verschillende onderdelen. Het geheel moet echt lijken. Onderkant is grondlijn. Bij bouwen volledige omsluiting zodat je niet ziet wat er in zit.</p>	<p>Tekent een compleet mensfiguur incl. kleding, e.d.. De verschillende onderdelen van de tekening of het bouwwerk vormen een eenheid. Gedetailleerde weergave. Ontleent plezier aan een 'mooi' resultaat. Beeldt iets uit in opeenvolgende scènes/stappen.</p>	<p>De tekening/ uitbeelding, het bouwwerk moet zo 'echt' mogelijk lijken. Tekent bewegende figuren. Bepaalde patronen komen terug (hetzelfde huis e.d.). Evenwichtige bladverdeling. Tekent nog geen perspectief, neemt wel perspectief waar. Leert instrument bespelen bijv. klokkenspel. Controle over de stem.</p>
--	---	---	--	---	--

Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Expressieve ontwikkeling, vormgeving

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Combineert meerdere globale vormen. ♦ Ontwikkeling van enige detaillering bij expressie-activiteiten. ♦ Gebruikt instrumenten. ♦ Beheerst basale melodische vaardigheden. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Creëert duidelijk herkenbare figuratieve afbeeldingen. ♦ Gevarieerd kleurgebruik. ♦ Leert begrippen t.a.v. muziek (hard – zacht, kort – lang). ♦ Stapt, danst, huppelt mee op muziek. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Maakt gedetailleerde figuratieve afbeeldingen. ♦ Deelt de ruimte in. ♦ Maakt een tekenplan. ♦ Uit gevoelens en wensen via bewegen, mimiek, taal, zang, dans, rollenspel, etc. ♦ Reageert adequaat met bewegingen die horen bij het lied of dans. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Tekent voorwerpen en figuren na. ♦ Maakt eenvoudige constructies (bouwwerken). ♦ Maakt een eenvoudige compositie zoals iets er reëel uitziet. ♦ Speelt gevoelens, bedoelingen d.m.v. een opdracht in rollenspel (drama) <ul style="list-style-type: none"> ♦ Leert begrippen: hoog – laag zingen 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Maakt een samengestelde compositie. ♦ Maakt en beeldt fantasie-elementen conform de werkelijkheid uit. ♦ Maakt kennis met verschillende materialen (verf, wasco etc.) in relatie tot een opdracht . 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Maakt evenwichtige blad- of ruimteverdeling. ♦ Bouwt samengestelde complexe constructies. ♦ Kiest bewust materialen.
--	--	--	---	---	--

JK Speel- en leergedrag: Motivatie

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Is vooral gemotiveerd door uiterlijke factoren. Richt zich vooral op activiteiten door volwassenen aangeboden. Wil meedoen met wat anderen doen.

Heeft meer doelgerichte activiteiten op grond van eigen keuze. Weet wanneer iets "af" is.

Vorige ervaringen zijn van invloed op de activiteit (inschatting vooraf).

Kiest diverse doelgerichte activiteiten om resultaten te behalen. Weet hoe iets aangepakt kan worden. Geeft niet op, maar maakt af omdat het doel bekend is. Vraagt hulp om door zichzelf gesteld doel te bereiken.

Geeft ook van aangeboden taken aan waarom het gekozen is, wat er geleerd wordt of wat er nodig is om het te leren.

Geeft aan waarom iets wel of niet gelukt is (attributie). Stelt zichzelf leerdoelen en toont al dan niet tevredenheid.

Basale ontwikkelingen:

activiteiten gericht op bezig zijn..... taken gericht op leren
 emotioneel gekleurd ..... rationeel overwogen
 incidenteel handelen..... intentioneel handelen
 weinig bewust van zichzelf ..... bewust van zichzelf
 geen reflectie op de activiteit..... attributie op de taak
 gericht op het doen..... gericht op het resultaat

Observaties:

Acties: bezig zijn, handelen, plannen, afwegen, attribueren, nadenken over, waarderen.

Observatiewijzer:	<ul style="list-style-type: none"> ♦ initiatief: ♦ betrokkenheid: ♦ betekenisverlening: ♦ plezier, uitstraling, mimiek, houding: ♦ eigen voor- en afkeur: ♦ volharding, persistentie: ♦ durf: ♦ zelfvertrouwen: ♦ inzet: ♦ zelfkritiek: ♦ zelfcontrole: ♦ reactie op succes: ♦ falen: ♦ inschatting eigen kunnen: ♦ attributie: ♦ taak afmaken: ♦ nauwgezetheid: ♦ zelfgekozen activiteit: ♦ aangeboden taak: 	<p>laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien</p> <p>heeft actief, gericht, explorerend gedrag</p> <p>geeft zelf zin aan de activiteit</p> <p>geniet van het bezig zijn</p> <p>toont wat het wel of niet wil doen</p> <p>zet door</p> <p>durft risico's te nemen</p> <p>heeft vertrouwen in zichzelf</p> <p>is actief, zet zich in</p> <p>heeft een kritische reflectie op zichzelf</p> <p>heeft eigen gedrag en handelen onder controle</p> <p>reageert positief als iets is gelukt</p> <p>reageert evenwichtig als iets is mislukt</p> <p>schat in of het wel of niet zal lukken</p> <p>schrijft succes of falen toe aan bepaalde oorzaken</p> <p>rondt de taak geheel af</p> <p>werkt nauwkeurig</p> <p>gaat positief om met een gekozen taak</p> <p>gaat positief om met een taak die door de leid(st)er of anderen is aangereikt</p>
--------------------------	---	--

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

Is bezig met wat zich op dat moment voordoet. Motivatie wordt bepaald door externe uiterlijke factoren: kleur, grootte, maar ook door wat de leerkracht belangrijk vindt. Speelt/doet andere kinderen na.	Totaalbeleving van de taak. Kiest meer bewust eigen activiteiten. Maakt werk af.	Schat zichzelf in, voorafgaande aan de taak; 'dit kan ik wel/ niet'. Succes of falen van de vorige keer is van invloed. Bekijkt eerst wat het doen moet.	Kiest bewust eigen taken, activiteiten. Toont planningsgedrag. Is gericht op prestaties en succes. Geeft niet gauw op, maakt af.	Geeft op verzoek van de leraar de doelstelling van de taak aan. Geeft duidelijk aan waarom een taak/ activiteit gekozen is. Geeft aan wat geleerd, geoefend wordt en waarom.	Denkt na over de eigen inzet. Waardering achteraf van succes en falen. Is genuanceerd in de overweging. Toont of het wel of niet tevreden is over eigen inzet. Toont aanhoudende taakgerichtheid.
---	--	--	--	--	---

Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Motivatie

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Ontleent motivatie aan externe factoren (bijv. de kleuren, vormen). ♦ Imiteert (doet hetzelfde als andere kinderen). ♦ Geeft aan waarom een activiteit gekozen is (motieven aangeven). 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kiest doelgericht eigen activiteit. ♦ Maakt activiteiten, taken af. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Geeft aan of het deze taak al eerder heeft gedaan. ♦ Schat vooraf de activiteit in (of het wel of niet lukt). ♦ Verwoordt de eigen verwachtingen. ♦ Bekijkt proces (wat moet ik eerst doen, wat daarna). ♦ Geeft aan of het herkent/weet wat het moet doen. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kiest doelgericht en doelbewust taken om resultaten te behalen. ♦ Neemt tijd voor een goed resultaat. ♦ Plant taken. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Geeft doel van de taak aan. ♦ Geeft aan waarom voor de aangeboden taak is gekozen. ♦ Herhaalt opdracht. ♦ Beoordeelt zelf het resultaat van de activiteit/taak. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vertelt wat het gedaan heeft. ♦ Geeft de oorzaak aan van succes of falen (attributie). ♦ Beoordeelt de eigen inzet (best gedaan). ♦ Geeft aan in welke mate er tevredenheid is over het resultaat. ♦ Houdt vast aan gericht werken aan een taak of activiteit.
--	--	---	--	--	--

JK Speel- en leergedrag: Taakgericht gedrag

KL	4		5		6	
Niveau	9	10	11	12	13	14

Is kortdurende gericht op één aandachtspunt.

Is gericht bezig met een eenvoudige activiteit en maakt deze af (beginnend taakbesef).

Is gericht bezig met een gestructureerde meervoudige activiteit.

Houdt de aandacht vast bij een gestructureerde meervoudige taak; taakbesef.

Verdeelt tegelijk de aandacht over meerdere aspecten van een complexe taak.

Heeft overzicht van een complexe taak en ordent deze taak in (leer)stappen. Langdurig volgehouden aandacht.

Basale ontwikkelingen:

ongericht ..... gericht
 impulsief .....denkt erover na
 kortdurend ..... volgehouden
 gericht op één aspect ..... verdeelde aandacht
 veldgestuurd ..... zelfsturing

Observaties:

Acties: richten, structureren, concentreren, volhouden, aandacht verdelen.

Observatiewijzer:

- ♦ **initiatief:** laat handelingsgericht, ondernemend, initiërend gedrag zien
- ♦ **betrokkenheid:** heeft actief, gericht, explorerend gedrag
- ♦ **betekenisverlening:** geeft zelf zin aan de activiteit
- ♦ **gerichte aandacht:** richt de aandacht op één of meerdere aspecten
- ♦ **volgehouden aandacht:** richt langdurig de aandacht
- ♦ **verdeelde aandacht:** richt de aandacht op meerdere aspecten in volgorde

- ♦ **zelfgekozen taak:** gaat positief om met een zelfgekozen activiteit/taak
- ♦ **begeleide taak:** gaat positief om met de activiteit/taak waarbij het kind begeleid wordt
- ♦ **geleide taak:** gaat positief om met de activiteit/taak onder leiding van de volwassene
- ♦ **verhouding spelactiviteit - leertaak:** stelt zichzelf steeds meer een taak
- ♦ **concentratie:** richt de aandacht, selecteert prikkels
- ♦ **zelfgestuurd:** stuurt eigen activiteit en aandacht
- ♦ **veldgestuurd:** de aandacht wordt gestuurd door de omgeving
- ♦ **taakbesef:** is zich bewust van de taak die uitgevoerd moet worden
- ♦ **doorzettingsvermogen:** geeft bij belemmering niet snel op
- ♦ **nauwgezetheid:** voert de activiteit/taak precies uit
- ♦ **zelfvertrouwen:** heeft een positief vertrouwen in eigen kunnen

Concrete omschrijvingen ontwikkelingsfasen:

Richt zich op een activiteit waarbij het zich vooral op één aspect moet richten, ordenen op kleur, bouwen, in elkaar leggen. Kortdurende aandacht (<10 min).	Is langer (>10 min.) gericht bezig met een eenvoudige taak. Begint te begrijpen wat een taak is/inhoudt.	Meervoudige taak = verschillende bezigheden in een volgorde.	Niet snel afgeleid maar kan de aandacht vasthouden. Is taakgericht bezig. Volgt de stappen van de gestructureerde taak zelfstandig. Heeft taakbesef en weet wat er van hem/haar verwacht wordt.	Complexe taak = voert meerdere bezigheden tegelijk uit. Richt de aandacht op meerdere aspecten tegelijk: bijv. bij schrijven: waar beginnen, hoe vasthouden, welke bewegingen, hoe eindigen, tussen de lijnen. Heeft overzicht om in volgorde meer taakgerichte activiteiten te doen. Enkele stappen gaan automatisch.	Structureert zelf complexe taken en maakt ze af. Maakt geconcentreerd complexe taken af.
---	---	--	--	---	---

Beschrijving tussendoelen / indicatoren: Taakgericht gedrag

<ul style="list-style-type: none"> ♦ Leert aandacht richten. ♦ Is gericht op het doel van de taak of activiteit. ♦ Toont betrokkenheid bij (korte) instructie. ♦ Richt gedurende 5-10 minuten de aandacht op de activiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Houdt zich aan een opgegeven, eenvoudige taak. ♦ Maakt de taak af. ♦ Houdt gedurende 10-15 minuten de aandacht vast gericht op de activiteit. ♦ Houdt korte instructie vast. ♦ Maakt zelf een taakplan. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Stelt zichzelf een taak, maakt daarvoor een plan, overziet wat nodig is en voert de taak tenslotte uit. ♦ Werkt gericht aan een gestructureerde meervoudige activiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zoekt gericht naar een oplossing bij problemen. ♦ Haalt meer mogelijkheden uit het gekozen materiaal. ♦ Houdt gedurende 15-20 minuten de aandacht gericht op de activiteit. ♦ Stelt een taakplan op en voert dit uit. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Voert een uitgebreide taak uit conform de instructie. ♦ Verdeelt de aandacht over meerdere aspecten van een complexe taak. ♦ Maakt taak binnen een gestelde tijd af. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Houdt zich aan een opgegeven taak en maakt deze af. ♦ Is kritisch op eigen resultaten. ♦ Houdt de aandacht meer dan 20 minuten vast. ♦ Ordening van de complexe taak. ♦ Stelt een taakplan op, voert dit uit en evalueert.
---	---	--	--	--	--